Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elintarvikemarkkinalain ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta

Tuula Loikkanen
toimitusjohtaja
14.04.2026

Esitys ei täytä hyvän sääntelyn eikä talouspolitiikan vaatimuksia

01

Kyse ei ole kaupan ja tuottajien vastakkainasettelusta, vaan puutteellisesti valmistellusta sääntelystä

02

Esitys heikentää markkinoiden toimivuutta ja lisää kustannuksia ilman näyttöä hyödyistä

03

Hallinnollinen taakka ja epävarmuus siirtyvät hintoihin ja investointipäätöksiin

04

Esitys on ristiriidassa hallitusohjelman (norminpurku, kilpailukyky, EU-minimit) kanssa

Lisäsääntely heikentää ruokaketjun toimivuutta – ilman näyttöä hyödyistä

Kauppa ei hyväksy väärinkäytöksiä sopimussuhteissa. Vahva ja luottamuksellinen yhteistyö koko ruokaketjussa on edellytys kestävälle kasvulle.

- Lisäsääntely toimii tavoitetta vastaan tilanteessa jossa sääntelyä on jo riittävästi ja ongelmiin olisi mahdollista puuttua kattavasti jo nykysääntelyn avulla.
- Ehdotetut säännökset eivät edistä lain tavoitetta pienten alkutuottajien tai pk-yritysten aseman parantamisesta.
- Sääntely lisää epävarmuutta sopimusneuvotteluihin, kasvattaa kustannuksia sekä heikentää markkinoiden toimivuutta. Kuluttaja häviää.
- Ehdotetut säännökset edellyttäisivät yrityksiltä laajamittaista dokumentointia, sisäisten prosessien muuttamista ja jatkuvaa oikeudellista riskinarviointia oikeusvarmuuden ja elinkeinonvapauden kustannuksella.

Esityksen vaikutusarviointi ja sääntelyn perusteet jäävät epäselviksi

- Mihin konkreettiseen näyttöön perustuu oletus, että esitys parantaa alkutuottajan asemaa?
- Miksi lisäsääntelyä tarvitaan ennen kuin nykyisen sääntelyn toimivuutta on arvioitu?
- Miten varmistetaan, ettei kiristyvä kansallinen sääntely lisää tuontia ja heikennä kotimaista tuotantoa?
- Millä perusteella hallitus katsoo perustelluksi kohdistaa sääntely ainoastaan kaupan omiin merkkeihin (PL), vaikka tuotteiden kopiointi on yleinen ilmiö koko elintarvikemarkkinassa?
- Miten hallitus perustelee sen, että samaa markkinailmiötä säännellään eri tavoin eri toimijaryhmien välillä, vaikka itse toteaa kopioinnin estämisen olevan vaikeaa?
- Miten ostajille asetettava dokumentointivelvoite voidaan käytännössä toteuttaa valikoimissa, joissa on kymmeniä tuhansia tuotteita ja tilanteissa, joissa lakisääteisiä oikeuksia on jo käytetty?
- Miten hallitus perustelee sen, että sääntely käytännössä suosii ulkomaisia toimijoita suomalaisen kaupan kustannuksella?
- Miten yritykset voivat ennakoivasti noudattaa lakia, jos sen soveltaminen perustuu jälkikäteiseen tapauskohtaiseen arvioon?
- Saako kauppa enää optimoida hyllytilaa kuluttajakysynnän perusteella – vai pitääkö kaikkien tuotteiden “menestyä”?

PTY

Välttämättömät muutostarpeet:

4 c § Ostajan tuotemerkin suosimisen kielto

1. **PTY katsoo, että pykälä tulisi poistaa huonosti valmisteltuna, sisällöltään avoimena ja elinkeinonvapautta rajoittavana sekä hallinnollista taakkaa lisäävänä.**
2. **Mikäli pykälää ei voida poistaa, se tulisi rajata esitettyyn 3 momenttiin, joka täsmällinen**
   - Esitetty sisällöltään täysin avoin ja jättää viranomaiselle käytännössä erittäin laajan harkintavallan tulkita sen sisältöä
   - Omiaan luomaan merkittävää epävarmuutta ja oikeusvarmuuden puutetta sekä lisäämään hallinnollista taakkaa ja siten kustannuksia → ei paranna alkutuottajan asemaa
   - Kuluttajien ja edun vastainen
   - Elementtejä hintasääntelystä → välttämätöntä poistaa

4 b § Kielto edellyttää tiettyjä tietoja

PTY katsoo, että pykälä tulisi kokonaan poistaa hallinnollista taakkaa lisäävänä.

- Lisää hallinnollista taakkaa ja kustannuksia merkittävästi hallitusohjelman vastaisesti.
- Lainsäätäjä on luomassa tilanteen, jossa toisaalla lainsäädännössä vaaditaan laajasti tietojen pyytämistä riskiperusteisesti ja sitten elintarvikemarkkinalaissa kielletään pyytämästä tietoja.
- Kansallisesta tiukennus, jonka vaikutuksia elintarvikevientiin tai tuontiin ei ole selvitetty.

PTY

2 e § Kaupalliset kostotoimet

1. Poistetaan esitetty kosto-olettamaa koskeva lisäys

- Näin rajusti yritystoimintaan puuttuvan pykälän perusteeksi tarvitaan kattavat vaikutusten arvioinnit.
  - Lainsäätäjä lähtee olettamasta, että kauppa toimii väärin, vaikka näyttöä asiasta ei ole.
- Kosto-olettama lisää hallinnollista taakkaa hallitusohjelman vastaisesti, eikä poista sitä, että asia on ensin uskallettava saattaa elintarvikemarkkinavaltuutetun tietoon (pelkokerroin).
- Valtuutetun tiedonsaantioikeuksia on lisätty juuri vuoden alusta, joten tietojen saaminen epäillyssä väärinkäyttötilanteessa ei ole ongelma.

2. Mikäli pykälästä ei luovuta, tulee esitystä muokata seuraavasti:

- **Poistettava perusteluista seuraava kaupallisia kostotoimia koskeva kappale HE-luonnoksesta s. 41:**
  - *”Ostajien on jatkossa dokumentoitava ja perusteltava sopimusten päättäminen tai sopimusten muiden ehtojen heikentäminen siten, että voivat osoittaa, että kyseessä ei ole kostotoimi. Tämä lisännee ostajien hallinnollista taakkaa, mutta myyjien heikomman aseman vuoksi tämä on perusteltua.”*
  - Vaatimus kasvattaisi kohtuuttomasti hallinnollista taakkaa ja kustannuksia hallitusohjelman vastaisesti, kun perusteluiden mukaan käytännössä kosto-olettama voisi tulla sovellettavaksi vain, jos ajallinen yhteyslakisääteisten oikeuksien käyttämisen ja kostotoimen välillä todetaan.
- **Poistettava pykälästä ja perusteluista kaupallisilla kostotoimilla uhkaaminen**
  - Sopimusneuvotteluista muodostuu

PTY